

Zvláštní příjemce dávky důchodového pojištění (důchodu)

Institut zvláštního příjemce dávky důchodového pojištění (dále jen důchodu) slouží zejména k zajištění možnosti přijímat důchod, pokud toho sám poživatel důchodu (důchodce) není schopen, nebo k zajištění řádného využívání důchodu, pokud důchodce nakládá s důchodem neúčelně, čímž poškozují sebe či vyživované osoby.

K ustanovení zvláštního příjemce důchodu se přistupuje v případech, kdy není vhodné poživatele důchodu omezit/zbavit způsobilosti k právním úkonům, ale je třeba zajistit příjem důchodu nebo řádné nakládání s ním. Ustanovit zvláštního příjemce důchodu je také možné na dobu, kdy probíhá soudní řízení o omezení/zbavení způsobilosti k právním úkonům žadatele o důchod nebo poživatele důchodu. Ustanovení zvláštního příjemce důchodu zasahuje méně do práv a povinností důchodce nežli jeho omezení/zbavení způsobilosti k právním úkonům a zpravidla bývá vyřízeno rychleji než soudní řízení o omezení/zbavení způsobilosti k právním úkonům a ustanovení opatrovníka.

Zvláštního příjemce důchodu ustanovují na žádost obecní úřady podle místa trvalého pobytu žadatele. To znamená, že pro obyvatele Dačic bude místně příslušný Městský úřad Dačice, pro obyvatele Studené Obecní úřad Studená, pro obyvatele Hříšice Obecní úřad Hříšice atd. Rozhodování o ustanovení zvláštního příjemce důchodu se řídí zákonem č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení a zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zvláštní příjemce důchodu se ustanovuje zásadně ve dvou případech:

- a) pokud by se výplatou dávky dosavadnímu příjemci zřejmě nedosáhlo účelu, kterému má dávka sloužit, nebo kdyby tím byly poškozovány zájmy osob, které je důchodce povinen vyživovat, nebo
- b) pokud oprávněný (poživatel důchodu), popřípadě jeho zákonný zástupce, nemůže výplatu přijímat. V tomto případě se vyžaduje souhlas poživatele důchodu, je-li toho vzhledem ke svému zdravotnímu stavu schopen.

O ustanovení zvláštního příjemce důchodu může požádat jak poživatel důchodu, tak osoba, která si přeje být zvláštním příjemcem ustanovena. Osoba, která má být ustanovena zvláštním příjemcem důchodu, s tímto musí souhlasit (nelze nikoho ustanovit zvláštním příjemcem důchodu proti jeho vůli).

Zvláštní příjemce důchodu je povinen důchod používat ve prospěch poživatele důchodu, resp. podle jeho pokynů, jedná-li se o problém s přijímáním důchodu na straně důchodce. Zvláštní příjemce důchodu podléhá kontrole obecního úřadu, který jej ustanovil. To znamená, že je povinen prokázat nakládání s přijímaným důchodem a provést vyúčtování.

Jak to funguje v Dačicích? Žádost o ustanovení zvláštního příjemce důchodu se podává na předepsaném formuláři na Městský úřad Dačice, odbor sociálních věcí. Agendu vyřizuje Mgr. Lada Nejedlá - kancelář č. 209 a Mgr. Irena Vašíčková - kancelář č. 210. Formulář žádosti je možné získat přímo na MěÚ Dačice nebo na internetových stránkách www.dacice.cz. K žádosti se dokládá občanský průkaz poživatele důchodu a osoby, která má být ustanovena zvláštním příjemcem. Jde-li na straně důchodce o potíže s přebíráním důchodu, dokládá se vyjádření ošetřujícího lékaře, že osoba není schopna ze zdravotních důvodů přijímat důchod. Jsou-li doloženy všechny podklady, je možné vydat rozhodnutí o ustanovení zvláštního příjemce důchodu bezodkladně, ve složitějších případech během několika dnů.

Pro názornost uvádím dva případy, kdy se institut zvláštního příjemce důchodu využívá. Nejčastěji jde o případ, kdy se např. dospělý potomek stará o svého rodiče. Ten již vzhledem k vysokému věku a nepříznivému zdravotnímu stavu nedokáže důchod přijímat. Potomek požádá, aby byl ustanoven zvláštním příjemcem důchodu svého rodiče, doloží vyjádření lékaře a rodič s ustanovením svého potomka zvláštním příjemcem důchodu souhlasí. Jsou splněny všechny podmínky pro kladné vyřízení žádosti. Druhým častým případem je situace, kdy rodič pečuje o dospívající dítě se závažným zdravotním postižením. Těsně před dovršením 18. roku dítěte rodič

začne vyřizovat dítěti invalidní důchod, ale dítě není schopno důchod přijímat ani s ním nakládat. Okresní správa sociálního zabezpečení požaduje v těchto případech již při podání žádosti o důchod doklad buď o opatrovnictví nebo o ustanovení zvláštního příjemce důchodu. Rodič sice požádá o omezení/zbavení svého potomka způsobilosti k právním úkonům a ustanovení opatrovníka, ale soudní řízení je zdlouhavé. Proto rodič požádá o ustanovení své osoby zvláštním příjemcem důchodu svého potomka, doloží potřebné doklady a žádost je kladně vyřízena. V tomto případě je rodič zvláštním příjemcem důchodu pouze dočasně, a to po dobu, než je dítěti soudně ustanoven opatrovník.

Mgr. Irena Vašíčková
sociální pracovnice